

‘Het liefst was ik danseres geworden’

weest van dans. Meteen na de toneelschool ben ik met mijn man naar Amerika gegaan en daar heb ik les gehad van de grote Anna Sokolow, de concurrente en tegenhanger van dansvernieuwer Martha Graham.”

“Dans vind ik waanzinnig, het zit nog dicht op de huid dan toneel. Met dans is het alsof mensen hun ziel blootleggen. Ik ben ook gek op het programma *So you think you can dance*. Ik kijk altijd.”

Huwelijk

“Vorig jaar vierden we ons veertigjarige huwelijk, een feest georganiseerd door de kinderen bij d’Vijff Vlieghe. Ik trouwde in het derde jaar van de Toneelschool met Theo de Groot, mijn klasgenoot. Dat was ook in d’Vijff Vlieghe. Theo en ik vielen meteen als een blok voor elkaar. Trouwen was *not done* in die tijd, de jaren zeventig. Maar ik wilde trouwen, omdat ik het romantisch vond. Toen Theo me vroeg, zat ik met mijn hoofd onder de droogkap in de kleedkamer van de toneelschool, ik was net onder de douche geweest. Hij kwam binnen en vroeg iets, maar ik hoorde hem niet door die droogkap. Terwijl hij vroeg of ik met hem wilde trouwen! Het leuke is dat wij de enigen zijn die nog steeds bij elkaar zijn. Alle andere klasgenoten, die pas later zijn getrouwd, zijn nu gescheiden.”

Kinderen van overzee

“Alexander, nu 25, komt uit Costa Rica, Rosa, 21, is geboren in Colombia. Ik ben ze zelf gaan halen. We wilden graag kinderen, van onszelf en geadopteerd. Het lukte zelf niet, dus zijn we alleen gaan adopteren. Toen ik Alexander ging halen, was hij pas een maand oud. Maar ik kon hem niet meteen meenemen. Ik moest wachten, drie maanden, in Costa Rica. Al die bureaucratische rompslomp duurde eindeloos. Net voor kerst mocht ik hem meenemen. Hij lag in een wiegje dat aan het plafond van het vliegtuig hing. We kwamen aan met kerst.”

Geriatrisch clubje

“Dat is een grap geweest, we zeiden dat gekscherend toen we een paar jaar geleden begonnen met toneelgroep Dorst, het collectief van Theo, Elsie de Wijn, Petra Laseur en mij. Als je net van de toneelschool komt, begin je meestal een theatergroepje, maar wij zijn nu pas begonnen. Je moet wel oppassen met zo’n term, want het gaat je al gauw achtervolgen. Het klinkt een beetje alsof je zo’n oudelullenclubje bent.”

“We laten nieuwe teksten schrijven, repeteren zes weken en spelen zestig voorstellingen door het hele land. Theo is meneer directeur, hij verkoopt de voorstellingen. We merken alleen wel dat het door het gedoe over cultuurbezuinigingen moeilijker wordt. Het doet het theater niet goed. Je wordt in een bepaald daglicht gezet, daar ben ik heel kwaad over.”

Sylvia Millicam

“Ik kende haar behoorlijk goed, zat ook in haar show, al dacht ik, toen ik gevraagd werd, dat het niets voor mij was. Uiteindelijk was het ontzettend leuk. Toen ze ziek werd wilde ze zich niet laten behandelen omdat haar vader fout door artsen was behandeld. Ze viel in de verkeerde handen. Verschrikkelijk was dat.”

Snoepje

“Cultuur is hier een snoepje, een luxe. Cultuur is nooit een wezenlijk onderdeel van onze samenleving geweest. In Londen zie je wel eens vrouwen met een boodschappentas even naar het theater gaan. Hier zie je dat niet. Je moet altijd je best blijven doen om liefde voor de kunst bij mensen aan te wakkeren.”

Spiritus

“Ze kruipen als mieren door het land, ze maken alle stuk,” zeg ik in onze nieuwe voorstelling *Spiritus*,

geschreven door Tjeerd Bischoff. Ik speel een lerares Latijn en Grieks Latijn en Grieks, wat kun je daar nog mee? Dat moet ook allemaal maar Chinees en Russisch worden, maar daar kun je zaken mee doen.”

“*Spiritus* gaat over een familie die de erfenis van vaders oude jeneverstokerij moet verdelen. Met een broer en zus uit het eerste huwelijk aan de ene kant en de weduwe en haar dochter aan de andere kant. De dochter wil van de stokerij een conceptstore maken. Het gaat over de strijd van jong tegen oud, maar ook over de chaotische, onzekere tijd waarin we leven.”

Coco Chanel

“Een fenomeen. Jaren geleden zei iemand dat ik een solo moest doen, maar dat kwam er maar niet van. Nu gaat het gebeuren, ik ga een solo over Chanel doen, die eind 2012 in première gaat. Coco Chanel was haar tijd ver vooruit. Als vrouw, maar ook qua mode. Ze had heel slechte kanten, maar was ook bijzonder getalenteerd. Het doet een vrouw met zo veel tegenstellingen. Ze loog bijvoorbeeld over haar verleden. Ze is via de mannen opge-

klommen en fantaseerde haar leven bij elkaar. Ik heb een paar prachtige klassiek zwart-witte Chaneleschoenen in Amerika gekocht. Die trek ik dan aan.”

Overspel

“Geweldige serie vond ik dat. Ik denk dat het één van de beste series is die ooit zijn gemaakt. Nadat we hadden gedraaid, heb ik twee afleveringen gezien en mijn mond viel open. De rol van Bepie vond ik geweldig. Voor televisie worden zo weinig goede vrouwenrollen geschreven, het zijn vaak van die afhankelijke types, ze maken zelf zo weinig mee.”

“Bepie is een vrouw die tussen twee werelden leeft. Haar man is dood, maar ze heeft ook de kinderen van haar schoonzus helpen opvoeden, van wie één van de moord op haar man wordt verdacht. En wat een prachtige rol van Kees Prins als Huub Couwenberg, echt een godfather! Ik ben helaas nog niet voor de tweede serie gevraagd.”

‘Voor tv worden weinig goede vrouwenrollen geschreven, het zijn vaak van die afhankelijke types, ze maken weinig mee’

Gordijnpaleis

“Ik speel oma Gusta in de nieuwe serie *Het gordijnpaleis* van Ollie Hartmoed, geregisseerd door Norbert ter Hall. Ze is getrouwd met een postbode en krijgt een affaire met de sportleraar. Goed hè? Het is een feest om daaraan mee te mogen doen. Het is weer een rol van een sterke vrouw, die niet suffig thuis wil zitten met haar man.”

Ferry Mingelen

“Hij is een beetje een buurman geworden, omdat je hem zo veel op televisie ziet. Hij is een specifieke man, die volgens mij heel goed is in zijn vak. Het enige wat ik wel jammer vond, is dat hij het niet kon waarderen dat cabaretier Thomas van Luyn hem nadeed in zijn oudejaarsconference. Dat viel me wel van Ferry tegen, je moet toch je eigen tekortkomingen een beetje kennen. Ik moest er juist vreselijk om lachen.”

Het gordijnpaleis van Ollie Hartmoed, vanaf 10 dec. Spiritus, Toneelgroep Dorst, Theater Bellevue 25-29 dec, www.toneelgroepdorst.nl.

Ready

Bob Frommé

Ah, u zegt dat poëzie u geen lor interesseert en dat u alleen maar iets wilt lezen over wat iemand echt heeft meegemaakt, bijvoorbeeld op straat, op een parkeerplaats in de mist. Mooi, dan heb ik juist wat u zoekt! Ik maakte iets mee op een Amsterdamse parkeerplaats in de mist.

Ik zag een grote bestelbus met een opschrift. Ik kon ondanks de mist lezen wat op de zijkant van die bus stond. Ik printte me de woorden in en schreef ze op zodra ik in een warmere en minder klamme omgeving was.

Ik nam die moeite, omdat ik meende een gedicht te hebben gelezen. En zo komen we, of u het nu wilt of niet, toch bij de poëzie uit! Om precies te zijn bij de wereld van de *readymade*, een eenvoudige vorm van poëzie die een tijdje in zwang is geweest.

Dan kom je in de wereld van *Barbarber*, een literair tijdschrift uit de jaren zestig, met mannen die niet meer bestaan (Cees Buddingh), C.B. Vaandrager) en mannen die nog wel bestaan (K. Schippers, Bemlef). Een *readymade* (kant-en-klaartje) is een kunstwerk waar de kunstenaar niets aan hoeft te doen. Hij hoeft het alleen maar op te merken en tot kunstwerk uit te roepen. Marcel Duchamp zette een pisbak in een museum en klaar was hij. Dat was in 1917 een grappige, revolutionaire daad.

Zo kan ook een krantenbericht een gedicht worden. Een opschrift op de zijkant van een grote bestelbus op een

Grote bestelbus op een parkeerplaats in de mist

Amsterdamse parkeerplaats in de mist kan hetzelfde overkomen.

In *Barbarber* nam K. Schippers deze tekst op onder de titel *Schildpad*: ‘De fam. v.d. Veer uit de Zeilmakerstraat mist haar 22 jaar oude schildpad. Ze is tot nog toe onvindbaar. De familie v.d. V. is zeer aan de schildpad gehecht. Ze had het dier reeds 17 jaar in haar bezit en indertijd gekregen van zoon E.v.d. Veer, die een paar jaar geleden in een Finse haven om het leven kwam. Ook als herinnering is de schildpad hen daarom zeer dierbaar.’

Dit moet een briefje zijn dat aan de muur van een buurtwinkel was gehangen of op een boom in de Zeilmakerstraat. Vooral de sterflocatie van de zoon, die Finse haven, komt hard aan. Ook die schildpad is goed. Een gedicht is het niet, wel een treffende tekst.

K. Schippers zag zelfs in het adres van het Rijksmuseum een gedicht. Titel: *Rijksmuseum*. Tekst: *Stadhouderskade 42 te Amsterdam*. En klaar was K.

Op de zijkant van die bus stond een iets uitgebreider gedicht:

Firma Nieuwenhuis

*Stofvrij stralen
Stofarm frezen
Stofvrij schaven
Stofarm schuren
Waterstralen*

Volgens mij is het wat.

b.fromme@parool.nl